

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Nunquid homo hominis dominus esse possit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

ARTICVLVS II.

VTVM homo hominis dominus esse possit.

dice nempe charitatem esse rerum possessarum titulum, vvicessitate, in quos (vt dicebamus.) Armachanus lib. 10. capit. 4. impigit, illum expriment sensum quod nemo extra charitatem vllum retinet vel spiritualium ius, vel temporalium dominium. Est autem hæc fatua hæresis sepe ac sepius condemnata. Nam licet iniquus per modum meriti non sit dignus pane, quo vescitur, neque qua viuunt vita (vt Augustinus, & reliqui sancti aiunt) perstat tamen in eo nature ius, vt sole fruatur, quem Deus oriri facit etiam super malo: Celebrat enim scriptura sacra multos reges etiam dum erant in peccato, non solū Gentium, vt Nabuchodonosor, & alios tā Caldeorum quam Persarum verum & Hebraeorum vt Saulem. Salomonem, quin & ipsum Dauidem Missum præterea facimus quanta incertitudinis nebula obtenebratam sanctam ecclesiam susque deque velania hæc confunderet. Nam huius huiusmodi oppugnatio nõ est præsentis loci. Haud tamen eadem nota Gersoni & Richardo inurenda est, qua denotantur hæretici quoniam secundum illos licet ille qui gratia Dei decidit, ius charitatis amittit, amittat fruendi alienis rebus retinet tamen nature ius, quo sua propria possidet, atque alia iura siue ecclesiastica, siue ciuilia.

Ad primū arg. Argumenta igitur non alia noua indigent responsione. Iam enim negata est illa consequentia primi argumenti, videlicet, Dominium rerum fuit homini a Deo donatum, ergo non est ei naturale, quoniam fuit, non tanquam nature adhibitū sed tanquam nature debitum. Ad secundum.

Ad secundum etiam respondetur, quod licet substantie colorum non sit homo dominus, vt possit eos alterare, est tamen dominus qui eis vituit tanquam domicilio, & ad alia naturalia commoda. Et multo melius est clementorum dominus, vt aeris ad respirationem, & maris ad navigationem. & terre ad culturam, & ignis pariter ad methcoras impressiones.

Consequitur in hoc secundo articulo de hac singulariter dominij specie dicere: an videlicet esse possit homo alterius hominis dominus? Et arguitur contra affirmatiuam partem: Nullum ius potest naturali derogare, naturali autem omnes homines nascuntur liberi, id legis ipsi latronibus plane consentientibus. Insuper de iure person. & ff. de sta. homin. le. libertas. quod seruitus sit, qua quis dominio alieno contra naturam subijcitur. Et Gregorius idem asserente, vbi ait contra naturam esse homines hominibus dominari, rationeque idem demonstrante, nam homo eo ceteris animantibus, præstat, q̄ ratione viget & libertatis arbitrio ergo nullo iure in genus nostrum obrudi seruitus potuit. Fecit enim Deus hominem rectum, vt habetur Eccles. 1. 5. & posuit eum in manu cõsiliij sui. Atque hac de causa homo cum primum creatus fuit, ceteris ore Dei prælatum est creaturis, non autem homini. Secundo id præcipue confirmatur in Christianis Haud enim decet vt quos Christus in filios Dei adoptans, libertate donauit serui esse permittantur, nam ut ipse Dominus intulit Matt. 17. Liberi sunt filij. Contrarium decernunt iura titulus citatis de statu hominum, & in Instituit. & præterea Arist. Polit. 1. quibus locis multiplex seruitutis species distinguitur & approbatur.

Ad hanc questionem quatuor conclusionibus respondetur. Prima est. Homo iure nature quam iure gentium potest esse alterius hominis dominus. Duplicem. n. seruitutem scilicet Arist. dignouit 1. Polit. Alteram quidem naturalem, alteram vero legalem. Naturalis est, qua homines elegantioris ingenij reliquis hebetibus ac rudibus dominantur. Enimvero, vt in eodem homine anima corpori, ita & in toto humano genere bono homini (vt ait Comicus) onere potest. Quocirca sagax ipsa natura alios homines ingenio ad imperandū douauit, alios vero corporeis neruis ac membris ita robotauit ad seruiendum. Et q̄ illa dominatio naturalis recta sit, probatur nam hominis natura est, vt secundum rationem uiuat,

Secundus legalis duplex.

Secunda conclusio.

Vivat, eique adeo eidem obtemperet, ergo sicut perfectio appetitus sensitivi in homine est rationi parere, ira & inter homines perfectio agrestium scientiarumque rudium est sapientium gubernatum subditi. Altera est servitus legalis. Et hæc est duplex ut instituitur de iure perso. refertur. Alij enim sunt servi, qui libere cum aetate viginti annorum exceßerint, vendunt sese, causa participandi pretium. Cuius quidem servitutis usus fuit in lege veteri. Legitur enim Exod. 21. Si emeris Habraam sex annis servieris tibi in septimo autem egredietur liber. Et Leui. 25. Si paupertate compulsus venderis tibi frater tuus, non opprimes eum servitute famulorum, & infra. Servus & ancilla qui in circuitu vestro sunt. hoc est ex Gentibus hos habebitis famulos & hereditatis iure transmittetis ad posteros ac possidebitis in æternum. Fratres autem vestros filios Israel non opprimatis per potentiam. Interiectum ergo erat discrimen, quod servi ex gentibus esse poterant perperui. Habraei vero minime sed temporarij. De hac ergo servitute ponit 2. conclusio. Talis servitus est licita. Nam estis homines facti sunt a Deo liberi tamen in natum est animantibus cunctis desiderium ac ius servandi vitam, ut possint se eius gratia miseri in servitute adigere. Nam licet,

Non bene pro toto libertas venditur auro.
Vendi tamen pro vita fas est, quæ omni est pretiosior auro. Immo & parentes egestate compulsi, liberos suos antiquo iure vauundare permittentur vteodem loco Leui. 25. memorie proditum est. Et cap. de patribus qui filios suos distraxerunt l. 2. & iusti de patria potest. in glo. licet iam inter Christianos huiusmodi leges non sint in usu. Alij tamen apud Aethiopes eundem adhuc vigere morem, quo ad eorum mercatum Lusitani ad navigant. Quod si libere veniunt non est cur mercatura illa crimine vilo denotetur. Veruntamen si quæ iam pererebunt, vera est fama, diversa est sententia. Sunt enim qui affirmant fraude & dolo calamitosam gentem seduci, ineficacique nefcio quibus localibus, & astu pellici versus portum, & nonnunquam compelli, & sic neque prudentes, neque quid de illis fiat opinantes huc ad nos transferti & vauundati. Quæ si vera est historia, neque qui illos capiunt, neque qui a ca-

ptoribus coemunt, neque illi qui possident tutas habere vnquam conscientias possunt quousque illos manumittant, etiam si pretium recuperare nequeant. Nam si quæ rem alienam possidet, etiam si mercatu vel alio in isto titulo eam acquiserit, cum primum alienam esse resciverit, tenetur cum pretij etiam dispendio dominio reddere quanto magis liberum natum hominem per iniuriam manu captum astringitur in suam restituere libertatem? Quod si quis id sibi prætexere cogitauerit, quod placere cum illis agitur dum pro servitute beneficium eis Christianismi rependimus iniuriam se nouerit esse in fidem, quæ summa est libertate docenda ac persuadenda, tantum abest, vt eorum excusationem Deus admittat. Tertia servitutis species est etiam legalis. Vnde (vt lege citata & ff. de statu hom. l. libertas docemus) servitutis nomen derivatum est, videlicet quod imperatores bello captos vendere neq. occidere solent, sed servare. Et isti dicuntur mancipia, quia victores quos gladio transigere possent manu capiunt, vt seruent. Ac de ista servitute subditur tertia conclusio. Non modo est licita verum de misericordia profecta. Si enim quis gratia sustinenda vitæ libertate se priuat & potest, satius quisque ducere debet servitutis quam mori tradi, est autem latum inter has servitutis specie interuallum. Nam genus illud dominij servitutisque naturalis non plenam attingit rem quam nomen sonat secundum ea quæ precedentij questione explanat sunt. Servus enim secundæ ac tertiæ speciei, quia liber non est quidquid est, domini est, neq. dominus eo vitur in bonum ipsius servus, sed ad suam propriam utilitatem sicuti iumento. Vnde Instit. Per quas personas nobis acqui. §. item nobis, & de acquirendo rerum dominio. l. etiam inuitis quidquid servus acquirit adjudicatur dominio. Quæuis & inter duas istas servorum species non nihil mihi videatur discriminis inspicere. Illi enim qui se inopia prestis servituti manciparunt, quia libere se pretio vendere fugere, iure nequeunt, sicuti neque furari quem vendidissent equum, servos autem bello captos non audeam in has cogere angustias. Est quidam gloss. super eius gentium. dist. 1. qua ait servos in genere non posse auferre, quem sententiam elicit ex c. si quis servus. 17. q. 4. sed tamen

Tertia conclusio.

Quæ licet servus fugere.

T 4 illud

OTO
ure
gibus
DII
15

Quib. re-
bus pos-
sint ser-
ui vti-
tā
quā pro-
prij, &
quiserui
hoc pos-
sint.

illud caput solum prohibet non quis seruum ut recedat, sollicitet, quod de emptijs intelligi potest. Neque (ut ror) discrepantia est inter Christianos atq infideles, quoniam ius gentium gentibus cunctis aequale est. Quamuis Christianis etiam a Christianis captiuis congruentiori ratione fugere liceat, nisi pollicitus quis non fugere suam impignorauerit fidē, quam poro seruare constringitur. Pariformiter mihi videor vere ac legitime inter has seruorum species distinguere quantum ad ea, in quibus tenentur dominis seruire. Christiani namq. a Christianis bello capti, non tenentur ut mancipia seruire, neq. eorum bona, nisi quae tunc in bello praedam deuenierint, sunt dominorum lino neq. mancipia, quae ab infidelibus Christiani iure belli arripiunt, sic arbitror quidquid sunt, dominorum esse, ut quidquid vel dono susceperint, vel hereditario iure vel licio ludo fuerint lucrati, teneantur in conscientia dominis exhibere, quoniam enim non sua sponte in illam conditionem inciderint non est eorum miseria tanta afflictione coerenda, quandoquidem, ut est in regulis iuris. Fauores ampliandi sunt, pena vero restringenda. De illis autem qui seipfos vendiderint, aliquotulo est ratio apparentior, quod quidquid sint, domini sunt, iuxta praescriptum legum, quas aupertime citauimus, tamen de horum omnium iudicio, iuris pendentes deferendum est. Veruntamen de prima specie seruitutis, longe alter speculandum est. Etenim qui natura est dominus, nequit natura seruis veluti rebus possessis in suum ipsius commodum vti, sed tanquam liberis sui que iuris hominibus in rem ac bonum ipsorum, eos scilicet docendo moribusque instituendo. Quapropter neque illi tenentur, veluti mancipia eis seruire, sed aequitate quadam & honestate naturali, nisi vbi essent mercede conducti. Et per haec satisfieri illis debet qui seisciantur verū iure naturalis dominij possimus Christiani infideles armis infestare, qui pro suorum morum ruditate naturales videntur esse serui? Nullum enim inde ius contra eos acquirimus ut illos subiugando, eo quod seruitus illam libertatem non tollit veluti illorum conditio, qui vel se vendiderunt, vel bello capti sunt, & cum fundamentum dominij sit libertas, nullū amittunt suarum rerum ius. Aristoteles

enim non suum constituebat illam seruitutem inter vnam nationem & aliam, verum inter personas eiusdem vrbis & eiusdem domus. Sunt enim in eadem Christianorum vrbis natura serui, qui tamen non subinde possunt suis expoliari, etsi parere natura dominis reuuant. In eo autem quod idem ait Aristot. 1. Pol. c. 3. scilicet quod si cut bestias venari, ita contra eos homines, qui ad parendum nati sunt, possumus bellum moliri, eatenus audiendus est quod illos qui ferarum more palantes oberrant, nulla seruantes gentium foedera sed aliena petentes quocumque grassantur, possumus vi abigere & subigere, & in ordinem cogere. Sed de hoc latius in libello nostro. De ratione promulgandi Euangelium, vbi de dominio & iure, quo catholici reges in nouum orbem oceanicum funguntur, amplius patebit dicendi locus.

Ad argumentum ergo in contrarium respondetur, per seruitutem non contrarij aut proprie derogari naturali iuri haud enim ius naturae prohibet seruitutem, tanquam peccatum, alias nunquam esset licita Sed (ut 4. sententia dist. 36. auctor est San. Thom.) bifariam aliquid est a natura intentum. Vno modo secundum intentionem primam, quemadmodum generationem intendit, corruptibilis naturae conseruatricem. Altero modo, quantum ad secundam intentionem quo pacto corruptio intendit ut generet. Vnde Aristot. 2. caeli, tex. 37. senium ait esse praeter naturam. Simili ergo ratione aiunt iura, seruitutem esse contra naturam, nempe contra primam naturae intentionem, qua cupit omnes homines secundum rationem studiosos esse. Attamen illa deficiente intentione, ex culpa subsequuta est pena quae est conformis naturae corruptae. Atque inter penarum genera vnum est legalis seruitus. Non ex peccato originali subsequuta est egestas & bellorum turba, quae homines in seruitute adigunt. Quare neque Christianis eiusmodi seruitus repugnat. Christus enim liberos a lege nos tantum peccati & mortis fecit, ut ad Rom. 8 ait Paulus. Nulli tamen nos iuri gentium exemit. Immo ad Titū 3. admonet seruos obedire dominis, & Petrus addit, etiam discolors. Infidelibus qui extra ecclesiam vagantur. & 1 ad Corinth. 7. monet, ut qui seruus vocatus est, seruus maneat. Verum est tamen, quod pro-
pca

pter decentiam Christianæ libertatis consuetudo iam pridem obtinuit, ne Christiani bello capri more mancipiorum seruiant, vt Bartol. adnotauit in l. hostes de capti. & post. reuer. Seruitus autem naturalis nõ in cõdiderit in statum innocentie, vti modo existit, quia nulli essent rudes & ignari, tametsi infantes & pueri non omnia scirent, quæ adulti. Neque fuissent omnes eodem ingenij acumine nati. Fuit ergo seruitus per idem peccatum ingressa, per quod (vt ait Paulus) introuit mors. Quod autem Ambr. ait (vt refertur d. 35 can. 6. die) per ebrietatem obrepsisse seruitutem in orbem, fateor me non intelligere nisi seruum appellet ebrius qui rationi vti orbarus, sic sicut iumentum. Videri autem cuiquam possunt iura supra citata secum pugnare. Afferunt quippe ex vna parte seruitutem iure gentium esse constitutam, ex altera vero Imperatorum esse sanctionem. Haud tamen vllam habent contra pugnantiam. Existit enim seruitus de iure gentium, vt expresse habet Canon Gregorij cum Redemptor. 11. q. 2. vbi ait homines quos ab initio natura liberos pro ulitius gentium iugo substruit seruitutis. Dicitur enim ius gentium propterea quod ratio naturalis omnes gentes illud ius docuit. Dicitur vero & imperatoria constitutio eo quod Imperatores iura illud habuerit, tum more & vsu confirmarunt.

ARTICVLVS III.

Virum homo sit vite sue ac fama dominus.

Restat in hoc tertio articulo de dominio propriæ vite ac fame tantillum sermonis ad iocere. Virum scilicet homo sue propriæ vite ac subinde honoris & fame dominio fungatur. Arguitur enim de vita quod sit sue quisque dominus, ex illo Ecclesiast. 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu sui consilij. Relinqueret namque in manu consilij sui nil aliud esse apparet, quam facere eum dominum sui, atque adeo sue propriæ vite. Secundo. Propter quod unum, quodque tale (vt est in Poste. Analyticis) & illud magis est autem homo dominus

reliquorum bonorum propter vitam, ergo excellentius est dominus vite. De fama autem arguitur tertio a parte negatiua quod non sit homo sue propriæ dominus ex illo sapientis præcepto Eccles. 41. Curam habet de bono nomine, vbi custodes institui videtur fame, non domini vt pecunie. Cui & illud accinit Prouer. c. 22. Melius est bonum nomen quam diuitiæ multæ. Quarto arguitur auctoritate Aug. de bono viduitatis, c. 20. quod refertur 11. q. 3. c. Non sunt audiendi, vbi in reprehensionem eorum qui propria negant famam, subdit, Quia nobis necessaria est vita nostra, alijs vero fama nostra, Quibus verbis insinuare vt dominium fame nostræ non esse penes nos sed penes rempublicam. Item primo de Ciuitate Dei, cap. 20. ait, illo præcepto. Non falsum dices testimonium, prohiberi quemque aduersum se falsè testari, sicut aduersus proximum. Quemadmodum alio præcepto, Non occides, vna & proximi homicidium & proprium prohibetur. Ex hoc ergo arguitur. Pariter hæc duo præcepta prohibent tam testimonium aduersus propriam famam, quam proprium homicidium, & ex hoc secundo colligitur hominem non esse dominum vite, ergo ex altero, pariter elicitur neminem esse dominum sue propriæ fame. Contra partem autem affirmatiuam prioris membri extat illud Sapient. 16. Tu es Domine, qui vite & mortis habes potestatem, & deducis ad portas mortis, & reducis, vbi solus Deus insinuatur, vite dominus de fama autem in contrarium facit quod ipsa & honor connumerant in bonis proprijs acquisitis, quibus ad felicitatē vtuntur, ergo sicut quisque vti potest facultatibus suis & possessionibus sic ut in alienando nemini faciat iniuriam, ita vti potest honore & fama, atque adeo simili modo talium bonorum homo est dominus.

Esi duo hec quasita contrarijs responsionibus dissoluatur coniugauimus tamen ambo sub una disputatione, ut contrariæ ipsorum rationes e regione oppositè appetitus res ambas elucidarent. Ad questionem ergo respondetur quatuor conclusionibus. Prima est. Homo non est sue vite dominus. Probatur primo tam auctoritate Sapientie modo citata, quam ex illo Deuterono 22. Ego occidam, & ego uiuere faciam. Quibus locis probatur dominum uitæ nostræ Deum sibi reseruasse. Deinde ab effectu

Prima
conclus.